GRAIUL ROMÂNESC

ORGAN AL SOCIETĂŢII GRAIUL ROMÂNESC
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
CALEA VICTORIEI, 33, ETAJUL II
(CASA FRASCATTI)

IESE LUNAR SUB SUPRAVEGHEREA UNUI COMITET
ABONAMENTUL ANUAL LEI 100
IN STRĂINĂTATE INDOIT

ANUL V, No. 3. MARTIE 1931

CUPRINSUL:

PREŢUL LEI 10

REGIA M. O., IMPRI... ...LĂ, BUCUREŞTI

Articolele, revistele și ziarele în schimb precum și orice fel de informațiuni în legătură cu redactarea revistei se adresează d-lui SIMION C. MÂNDRESCU, Str. Paris No. 29, București III, iar cererile de abonamente, abonamentele și tot ce se referă la administrarea ei: Calea Victoriei 33, Etajul II (Casa Frascatti)

CITIȚI:

GRAIUL ROMÂNESC

ORGAN AL SOCIETĂȚII „GRAIUL ROMÂNESC"

ANUL V, No. 3 MARTIE 1931

COMUNA BELCAMEN[1]

de Sterie Constantinescu

Din cauza atrocităților Turcilor și mai ales în urma distrugerii comunelor: Gramoste, Niculița, Linotope, Văleani, etc., locuitorii din suszisele comune s'au refugiat la Plecați, județul Ianina, districtul Corița (Epir), cu 500 de case și opt biserici; iar ca avut 40.000 oi, 15.000 cai și catâri și 200 herghelii.

Locuitorii acestei comune la început erau moșneni. După distrugerea susziselor comune și în urma îmbrățișării islamismului de către locuitorii albanezi din comuna Staviani, Plecații s'a închinat celor credincioși, cari au luat pe cei rămași în urma dezastrului și i-au adus acolo ținându-i clăcași — așà s'au populat Plecații cu Niculceni, Grămosteni, Văleneni și Fârșeroți. E evident, că strămoșii, stabilindu-se acolo, au fost nevoiți să adopte regimul feodal, punându-se sub scutul unui beu câte zece familii.

Cum însă Românul în firea lui de neam mândru n'a suferit niciodată umilința, iar femeia și-a păstrat neprihănită pudicitatea ei, ca să n'aibă nici în clin nici în mânecă cu acești barbari și să respire aerul libertății, au hotărît emigrarea.

Astfel, în toamna anului 1843, un trib de 10—20 familii s'a coborît în câmpiile Larisei, unde iernă cu oile, iar în primăvara anului 1844 luă direcția regiunii unde ne găsim azi.

Bine înțeles, că ei umblau cu caravanele lor prin aceste regiuni de se alimentau cu cereale, căci cele de acolo erau sterpe. Pe lângă aceasta, unele din căpeteniile acelui trib, cum a fost Comaciulli, albanez de origină, căpitan de hoți, operând de mai înainte în aceste ținuturi, cunoșteau deaproape văile și podișurile muntelui Viciu și împrejurimi. Fruntașii acestui trib, Comaciulli și Ioan Stilu, s'au adresat beului Numan din Florina, proprietarul acestui teren, și intrând în negocieri l-au cumpărat pentru suma de 100 lire turcești, acordându-le și titluri cu dreptul de a fi pe deplin stăpâni, așà că în anul 1844 s'a cumpărat Belcamen. Pe atunci aceste ținuturi fiind acoperite de păduri seculare: fagi, stejari, castani, etc., anevoie se puteau străbate. Deaceea, tribul menționat a poposit în vuloaga din ramificațiunea « Rachip », numită « Tenzi » și acolo ș'au întins corturile.

Iscodindu-se cu iscusință, s'a început tăierea pădurilor și au reușit să deschidă o trecătoare, până când s'a nemerit locul pieței de azi, pe atunci « Vizuina Ursului »; acolo fiind pământul neted, ș-au ales loc de fundațiune și au ridicat câteva colibe, unde au petrecut un an. In anul următor s'a adăugat un alt număr de familii, cari nu puteau să tolereze atrocitățile din partea beilor. In acelaș timp au venit și Aromânii.

1) In urma dispozițiunii guvernului grecesc din Septemvrie 1928, comuna noastră a fost numită »Drosopighi—Isvor Răcoros«.

Prima piatră fundamentală a comunei Belcamen s'a pus în anul 1845. Puţin câte puţin s'au îmmulţit prin stabilirea şi altor familii din Plecaţi, originari însă din Nicoliţa, Gramoste, Văleani şi Fârşeroţi (parte infimă). Contactul de toate zilele cu Albanezii, a făcut ca Aromânii să ia multe obiceiuri şi cuvinte de ale lor, după cum şi Albanezii au împrumutat multe cuvinte din limba română, iar unii prin legături de familie s'au contopit cu massa poporului nostru.

Comuna noastră este aşezată între două dealuri: Rachip şi Câmin, tăiate de văi, în care curg două pârâiaşe formate de izvoarele acestor dealuri. In prelungirea dealului Rachip, în faţa comunei, spre miazăzi, este icoana Sf. Gheorghe, iar deasupra dealului Rachip e un platou numit « Gulină ». O privelişte încântătoare se desfăşoară, când te uiţi de aici în zori de zi. De o parte se întinde câmpia Ostrovei cu lacul ei sclipitor şi de alta a Cailarului şi Sarighiolului (Lacul roş). Şi muntele Olimp se desemnează în orizont cu piscul lui acoperit de zăpadă eternă.

Dela Gulină e o pantă tăiată de o vale numită « Ceacalarof » în care curge un râuşor ce formează hotarele între comunele Belcamen şi Neveasta (numită în vechime Caceamoz, loc de distribuire a corespondenţei celor refugiaţi, dezertori). In dosul comunei, la stânga, spre miazănoapte, se întind vii acum părăsite. Puţin mai înainte e « Vithisma » (scufundătură). Deasupra ei e calea spre Cotorii de Sus cu « Şipotul lui Mişa »; iar deasupra şipotului e stâna, unde s'a făcut prima stână după stabilirea familiilor aici.

Deasupra comunei, spre răsărit, e un crâng (curia Bisericii), unde erà o icoană a profetului Sf. Ilie, iar dedesubtul crângului este o carieră de piatră (Madecne). La o depărtare de trei ore dela această comună, spre miazăzi, se înalţă muntele Viciu, 2.000 m. dela suprafaţa mării, de unde izvorăşte un râuleţ, care formează hotarul între comuna Belcamen şi cătunul Elova în partea de sud. Elova a fost odată un orăşel, din care însă n'a rămas decât paraclisul cu hramul Sf. Nicolae, fiind distrus de Turci în urma răpunerii cu coasa a unui perceptor, care asuprià pe locuitori. Acest râuleţ fără nume e însemnat pentru peştele său, un fel de păstrăv, care seamănă mult cu letna din Ohrida, foarte dulce şi gustos la mâncare, mai ales când se găteşte proaspăt.

Comuna Belcamen are 1100 de locuitori (250 case). Familiile sunt de naţionalitate Aromâni şi Albanezi. Casele sunt solide, construite din piatră şi acoperite în general cu ardezie din muntele Viciu şi foarte puţine cu tablă galvanizată, destul de curate, bine mobilate, mai ales aşternute cu chilimuri şi velinţe flocate, lucrate de mâna harnicelor femei aromâne.

Deşì dela fondarea comunei au trecut 86 de ani şi deşì toţi Aromânii veniţi aici vorbesc limba albaneză, totuş în zilele noastre există oarecare separaţiune între ambele grupuri.

La început separaţiunea erà mai pronunţată. Bunicele mele îmi spuneau: « Noi, Niculcenii, bunăoară, cari ne considerăm ca mai nobili decât ceilalţi, nici în ruptul capului nu ne mărităm fetele după Albanezi ». Această separaţiune a durat 35 ani.

* * *

Dat fiind numărul considerabil de vite cornute şi a caravanelor aduse la stabilirea familiilor aici: 18.000 oi şi capre, 4.000 cai şi catâri de lucru, 800 herghelii,

ocupația de căpetenie a lor erà creșterea vitelor și chirigilâcul. După tăierea și arderea pădurilor, agricultura se făceà pe o scară mai întinsă. Deasemenea, din tăierea pădurilor se scoteau scânduri, care se lucrau în ferăstraele de pe defileul Viciu cu Elova și de pe valea Belcamenului, — Neveasta, numită Șeara, acuma Ceacalarof. Valea poartă numele de Ceacalarof, căci acolo a fost ucis Voevodul Ceacalarof la 1913 de către mercenari, « voluntari sacri », organizați de guvernul grec pentru a înnăbuși revoluția proiectată de Bulgaria prin invaziunea cetelor bulgare pe teritoriul Macedoniei.

Cusătoria erà răspândită. Cusătoria hainelor naționale are caracterul unei arte naționale grație măiestriei croitorilor. Costumul bărbătesc: cândușa, cioarecii, sarica flocată, neagră pentru bătrâni și albă pentru miri, se purtà până în timpurile din urmă. Acuma înstrăinându-se, portul național al bărbaților, a început să dispară, aceștia îmbrăcându-se în costumul european, iar cel național se menține numai la însurătoare. Portul femeiesc, brăzdat de găitane și șireturi roșii, precum și rochiile naționale de toată frumusețea se poartă și în ziua de azi.

Inainte erà în floare și apicultura. Numeroase roiuri de albine și-au stabilit locuințele lor prin scorburile copacilor bătrâni din pădurile noastre. Chiar în zilele noastre mulți se îndeletniciau cu urmărirea și găsirea lor. In fiecare vară se tăiau fagi de unde se extrăgeau mierea și ceara, sau se strângeau roiurile în stupi, aducându-i în comună spre prăsilă. Unele case aveau până la 50 de stupi.

Dintre pomi se găsesc mai ales pruni, cireși și vișine, iar prin munți se găsesc fragi. Din cireșe, vișine și fragi femeile fac dulceață. In ceeace privește legumele, femeile le cultivă singure prin grădinile de pe lângă casele lor ca: praz, fasole, ardei, cartofi, dovlecei, etc. Femeile se mai ocupă și cu țesutul lânii, din care fac șiacuri (postav), velințe, chilimuri, perne etc. Curățenia și respectul e primul lucru ce le preocupă.

Intr'un târziu, când mare parte din numărul caravanelor și vitelor cornute a scăzut simțitor, iar alții și le-au vândut, ca să nu cadă pradă haiducilor de cari erau împănate pădurile, s'au înstrăinat la Sf. Munte, ocupându-se cu zidăria, dulgheria, iar unii cu zugrăvitul. Cei rămași în Belcamen se ocupau cu agricultura și croitoria.

Grupul aromânesc și-a menținut ocupația de crescători de vite.

Cum de pe urma jafurilor, atrocităților și masacrelor acei cari suferiau mai mult erau Aromânii, cari aveau turme de oi, actualmente cele două celnicate sunt în decadență, numărul oilor abià ajungând la cifra de 1.000. In timpul de față cei plecați prin România se ocupă cu zidăria, dulgheria; unii trăesc ca antreprenori și negustori, cei din America ca lucrători pe la fabrici și comercianți, iar cei rămași acasă se ocupă cu puțină agricultură și croitorie.

* * *

Ca instituțiuni de cultură în această comună, afară de școala națională, mai sunt: o școală greacă și o biserică cu hramul Sfânta Treime. Inainte de a se clădì biserica, slujba religioasă se oficià la un loc cu școala veche. Temelia acestui local s'a pus abià după zece ani dela fondarea comunei, adică pe la 1854. Autoritățile turcești de pe atunci nepermițând clădirea fără firman, primarul Gh. Caceaun a

obţinut un permis dela autorităţile din Bitolia sub titlul « Casa de preot », pentru care se plătià şi o foncieră de trei piaştri anual, toată durata stăpânirii Turcilor.

Astfel, în baza acestei autorizaţii, s'a oficiat slujba religioasă în acest paraclis până la 1884, când s'a făcut altarul, transformându-se paraclisul în biserică. Aceste instituţiuni au fost construite din contribuţia tuturor locuitorilor.

Cimitirul s'a făcut în anul 1889 din colecţia alor noştri din România şi a costat 80 de lire otomane. Podul s'a construit la 1891, costând 160 lire.

Localul măreţ, în care e instalată şcoala grecească, s'a clădit în anul 1924 din exploatarea pădurii locuitorilor moşneni. Comunitatea noastră a raportat cazul, arătând şi necesitatea de a repară localul nostru şi motivând aceasta şi prin situaţiunea precară ce li se crează şi nedreptatea ce li se face prin faptul că grecomanii au refuzat de a ne acordà neînsemnata sumă promisă de 6.000 drahme, faţă de cea cheltuită de ei: 200.000.

Dela 1880, când mulţi dintre Aromânii din Belcamen au emigrat în România şi lucrau ca antreprenori, zidari sau dulgheri, au gustat şi au simţit mai bine dulceaţa limbii materne şi au simţit un imbold să sprijine mişcarea de cultivare a limbii materne prin şcoli. Astfel un unchiu al meu, Demetru Nicoleanu, s'a întors în comună cu frumoase sentimente naţionale. La anul 1890 s'a adresat răposatului Apostol Mărgărit, inspector general şcolar din Turcia, şi a obţinut numirea a doi institutori: Grigore Talle şi D. Pelicaditescu, cari au deschis şcoala din Belcamen.

La început a fost instalată într'un local umil, ca şi staulul de vite în care s'a născut Domnul nostru Isus Hristos, cu predestinaţia de a ajunge un izvor de lumină, credinţă, înţelepciune şi tămăduire.

E în deobşte cunoscut, că la început curentul naţional păreà slab, că dascălii români erau văzuţi cu dispreţ de locuitori, ca şi iniţiatorii. Cu timpul însă cultura românească a prins în această comună, iar şcoala s'a mutat în casele răposatului V. Nicolcean, fost preşedinte, unde funcţionează şi în ziua de azi, ca local propriu.

Şcoala noastră s'a clădit în anul 1904, acordându-se suma de 5.400 lei aur din bugetul Statului român, eu fiind preşedinte al comunităţii noastre şi institutor la Neveasta, iar d-l T. Nero învăţător-director la această şcoală, şi s'a terminat în toamna aceluiaş an, când bandele greceşti în frunte cu Melas, poreclit Mikezeza, şi-au făcut pentru prima dată apariţia în această comună, punând în aplicare programul comitetului central.

* * *

Voiu semnalà cu această ocazie şi unele *credinţe şi superstiţii* din Belcamen.

Pe timp de *secetă* mai îndelungată, se strâng fetele în etate de 8—10—12 ani şi, alegând pe una din ele, o îmbracă în plante şi buruieni verzi, şi o altă fată, purtând o traistă şi cană, umblă din curte în curte şi cântă: « Runa, runa, pipiruna ». Fata îmbrăcată în buruieni, care se numeşte şi pipirună, stă în mijlocul curţii, iar stăpâna casei aruncă apă, udându-i tot corpul.

Pe urmă doamna casei, coborîndu-se, dă fetelor puţină făină şi unt pe care fetele le pun în traistă şi oală, ducându-se apoi, cântând, pe la alte case.

După ce obosesc, se opresc şi se strâng la o casă. Din făina şi untul strâns se face o plăcintă pe care o împart între ele.

La moartea unui om. Femeile, care plâng, se feresc să treacă lumânarea sau

alt obiect peste mort. Deasemenea, nu se expune cadavrul în fața oglinzii, căci mortul se face vârcolac. La îmmormântare i se pune un ban în gură, ca să plătească trecerea pe punte, iar batista, cu care se leagă bărbia mortului, se scoate la coborîrea cadavrului în mormânt și se păstrează ca farmec în caz de proces.

Omul care o scoate, o iea cu sine, ca să lege gura judecătorului, ca acesta să dea verdictul în favoarea lui.

Taianilu. In ajunul serei de 23 spre 24 Iunie, în care zi e sărbătoarea Naşterea Sf. Ioan Botezătorul, ies fetele și nevestele pe la chindie de strâng floare de găleată (cânace). In ziua aceea, seara după o oră dela apunerea soarelui, se strâng fete mari, mici și neveste și luând cu dânsele un ghium (cană de aramă) pe care o numesc găleată, merg de-l umplu cu apă dela un anumit șipot, cântând multe cântece între care și cântecul lui Taiani: « Taiani-ianismata ».

A doua zi, 24 Iunie, se readună fetele și nevestele și, luând găleata, o împodobesc cu floare de găleată și trandafiri, cu cruci, salbe etc.

Apoi o duc la fântână, aruncă florile și se întorc, cântând, cu ghiumul împodobit cu zisele scule femeiești, împart găteala, luând fiecare câte puțină apă în sticlă cu care se udă toți din casă, ca să nu sufere de dureri de cap.

Sunt și datini interesante:

La Crăciun. Copiii colindă și li se dau colaci (acum avem steaua). Din ziua Crăciunului până la Bobotează nu se bea apă după culcare. Babele spun, că sunt zile păgâne și cade calacandzar *(spirite rele)*.

La anul nou. Cel mai înaintat în vârstă se scoală pe la miezul nopții, iea un ghium (cană de aramă), se duce la fântână, îl umple cu apă și unge fântâna în formă de cruce, apoi se întoarce acasă, aducând și rămurele de măr sau prun în lipsă de brad urând: « Anul nou cu fericire ». Rămurelele în chestiune se pun în plăcinta ce se face în seara anului nou, făcând din ele cruce. In plăcintă se pune și o uconetă de argint. Se ține mult la membrul familiei care o găsește și se păstrează până la finele anului, fiind de mare însemnătate pentru rândueala și finanța anuală. In aceà zi nu se ridică plapoma de pe pat, ca să nu rătăcească mieii și iezii dela mamele lor.

La lăsatul secului de brânză. Duminecă seara se aprinde în piață sau pe o arie un foc mare în jurul căruia se întinde o horă, cântând familiile din fiecare cartier cu începere de după masă până în răscrucea nopții.

La Buna-Vestire. La 24 Martie, în ajunul Bunei-Vestiri, înainte de a tocà de biserică, toți băieții ieau câte un clopot, tinichea etc. și aleargă prin holde, livezi, și grădini până la 2 noaptea. Acelaş lucru se repetă a doua zi de «Buna-Vestire» (25 Martie) din zori până seara, răsunând comuna de sunetul lor asurzitor. Deasemenea, unele femei ieau câte o tinichea și sună prin case, ca să stârpească șoarecii.

La naştere. In patul lehuzei se pune peste pernă un sac de lână, ca să nu se deoache; iar a treia zi seara are loc o petrecere și se face un colac, căci atunci se fixează zodia noului născut de către Zâna Norocului.

La nuntă. Vineri seara se pune flamura (înalță steagul)—simbolul nunții—, iar Duminecă, înainte de a pornì la mireasă, se duc flăcăii la fântână de umplù vasele cu apă de unde se întorc acasă, și fârtatul îl tunde și rade pe mire, iar femeile cântă, și toată familia și rudenia aruncă în lighean câte o monetă.

Când se duc la mireasă, trece înainte flamura și un băiat duce cofa (mesager).

Ajungând la casa miresei, sunt așteptați de cumetri în curte, schimbând flori sau busuioc. Apoi intră toți cuscrii în casă unde se întinde o masă mare cu colaci (pâini mari) și cofeturi. Inainte de a începe tratarea, un bărbat, văr sau unchiu de al mirelui, mână un cal cu desagi, urmat de trei-patru bărbați călare: nepoți, veri sau frați de-ai mirelui. Calul, destinat să care zestrea miresei, duce în desagi insignele de logodnă și o cofă de vin și cere dela tatăl miresei semnele aduse de mire, învelite în năframă, dându-le nunului care le dă de față (barbă) și urează: « să trăiască tinerii », ceeace fac apoi toți cuscrii mirelui. In urma tratărilor, toți cuscrii în frunte cu nunul se duc de felicită mireasa, care-i sărută pe față și mâini, primind dela toți o monetă de argint sau de aur.

Felicitările se fac reciproc: cei din partea miresei felicită pe mire și-i pun câte o năframă pe umăr, cei din partea mirelui dau femeilor câte un măr cu o monetă într'însul. După ce toate rudele isprăvesc de felicitat se duce fârtatul cu ghetele dela mire, încalță pe mireasa cu ele în locul celor puse de părinți și apoi o trage de șorț, ca să pornească.

Intre timp, cuscrii mirelui ies în curte și încing hora cu flamura în mână. Apoi se încarcă zestrea pe calul cu băieți. Mesagerul cu cofa trece înainte și, ajungând la casa mirelui, se întoarce cu un colac, deasupra căruia pune un caier și iese în piață, sau la nucul din colțurile mai apropiate de casa mirelui. Acolo așteaptă pe cuscrii mirelui, cari frâng câte o bucățică de colac și iau puțin caier, punându-l la ureche, s'ajungă barbă albă colilie.

Când mireasa vine în curtea mirelui, iese socrul mare și-i dă să sărute alternativ băieți și fete din familia lor (3—5—7), numai pereche să nu fie, apoi mireasa aruncă în sus un măr, îmbrâncindu-se care mai de care să-l apuce.

După aceea, socrul mare o iea în primire dela frate-său, care o aduce angajată; iar soacra mare, sau în lipsa ei cea mai apropiată rudă, îi pune pe cap doi colaci și deasupra unt cu caier — elemente de credință, traiu bun și viață îndelungată. Mireasa întinge degetele în unt și unge în forma crucii pragul de sus al porții și-l șterge cu caierul. La ceremonia cununiilor, pe când se cântă: « Isaia joacă », toată familia sărută cununiile și cei dintâi la sărutare așteaptă pe cei cari îi urmează, bătându-i cu mâna pe spate, repetând: « *feciori-bărbați* ».

In *seara colindelor — Ajunul Crăciunului* — femeile fac tigâni pe cerche, simbolul scutecelor în care s'a înfășat Domnul Iisus Hristos; iar în ajunul Bobotezei, deasemenea fac tigâni, simbolul pielei de cămilă în care erà îmbrăcat Botezătorul Ioan, și la deservirea mesei se pune un colac, crucea, mandra — staulul de vite de ramuri — și portmoneul cu bani de argint sau aur, apucând cu toții masa și pronunțând: « Binecuvântează și înmulțește, Doamne, și la anul mai bine ».

In ziua Bobotezei, la sfințirea apei, crucea și cu staulul de rămurele le duc și le botează, iar colacul îl dau vitelor, stropindu-le cu aghiazmă.

COMUNA LIVEZI

de Timniu Tașcu

Comuna Livezi este așezată pe un platou în regiunea Meglenia, la nord-est de Ienidje-Vardar.

Iată prin ce împrejurări a luat ființă satul nostru care numără astăzi peste 500 de familii.

Acum 115 ani și mai bine, Ali-Pașa se purtă foarte rău cu Românii din părțile Gramostei, jefuindu-i și luându-le de neveste chiar și fetele lor. Strămoșii noștri, neputând răbdà rușinea ce-i apăsà în fiecare zi, s'au hotărît să lase casele lor și să plece în fuga mare, ca să scape de acest dușman. Fură nevoiți să plece noaptea, luând tot avutul lor încărcat pe catâri și cai.

Cum plecau ei, în fuga mare, iată că se pomenesc în părțile Vodenei înconjurați de Albanezi, îndemnându-i să se întoarcă înapoi, luându-le în acelaș timp 15.000 de oi și 200 de cai. Unii din ei s'au întors înapoi, iar alții, cum sunt familiile: Mangiuchi, Abrazi, Cuculiciu și altele, au apucat munții și dealurile, până când au ajuns la muntele Paico și, aflând un platou potrivit pentru traiul lor, s'au stabilit în acest loc. Acì au înființat satul nostru, dându-i numele « Livezi », după locul așezării satului care este într'o livadă mare și frumoasă și udată de mai multe izvoare.

La anul 1815 familiile de mai sus au înființat satul, făcând la început colibe de paie. Mai pe urmă tot de frica lui Ali-Pașa și alte familii s'au refugiat din Moscopole, cum e familia Hagivreta, și din Perivoli, cum e familia Buicli, cari, plecând și ele noaptea, au ajuns în acest platou, unde au format un sat, la început cu vreo 40 de familii.

După 40 de ani dela înființarea comunei, colibele s'au transfromat în case de zid. Și așà cu timpul satul s'a mărit și acum are peste 500 de case care acum încep să se dărâme din cauza emigării Aromânilor în țară.

Livezi are o populație de 3000 locuitori. Ocupația lor principală este industria casnică și păstoritul. In timpul iernii ei coboară prin câmpuri, ca să găsească loc de pășuni pentru turmele lor, iar vara se urcă în munți.

In timpul verii toate familiile se strâng în sat unde așteaptă cu nerăbdare obiceiurile lor strămoșești. Așà prima sărbătoare care o fac Românii este la Sf. Petru, când mic și mare se îmbracă în hainele cele mai noui și așteaptă momentul de ieșire la horă, unde femeile, nevestele și fetele joacă separat după vârstă și rudenie, învârtind hora cu cântece și cu cimpoaie. Alăturea de femei joacă bărbații și copiii, cântând și chiuind toată ziua. Iar bătrânii stau la o parte jos și privesc, cum se fac petrecerile. Această serbare durează trei zile.

A doua sărbătoare este la 15 August, adică la Sf. Maria, când se fac nunțile. Toți Românii căsătoresc copiii lor într'o zi, și nunta durează patru zile. In aceste zile, atât ziua cât și noaptea, se aud cântece pretutindeni și buciume de tot felul de instrumente, ca: fanfare, clarinet, vioare și cimpoae, după cum poate angajà fiecare stăpân la nunta lui.

Biserica acestui sat la început a fost o colibă de paie, iar dela anul 1890, când Românii s'au mai îmbogățit, în locul bisericii de paie s'a ridicat una de zid, mare și frumoasă, care este și astăzi, cu hramul Sf. Nicolae. In această biserică, atât în timpul Turciei, cât și în timpul Greciei, conform aranjamentului din 1913, se slujià cu rândul alternativ grecește și românește, iar dela anul 1916 Românii au pierdut dreptul asupra ei și acum sunt fără biserică.

Școala noastră s'a înființat în primăvara anului 1896, luna Maiu, de către d-l Constantin Canacheu. Ea a fost închisă în două rânduri. Odată s'a închis din cauza răsboiului mondial și a doua oară în 1925, odată cu emigrarea în țară a celor 95 de familii împreună cu institutorii lor. In vara anului 1927 s'a redeschis

în urma unei cereri adresate biuroului de administraţie şcolară din partea mai multor familii româneşti din această comună. Pentru redeschiderea şcolii am fost numit ca învăţător-director la 1 Iunie 1927, de către d-l I. Vuloaga, care era însărcinat pe atunci cu conducerea biuroului de administraţie şcolară din Salonic.

(Va urma)

GRAIUL ROMÂNESC (Le langage roumain)
REVUE MENSUELLE DE LA SOCIÉTÉ „GRAIUL ROMÂNESC"
Cinquième Année, No. 3. Mars 1931

ÉTUDES

LA COMMUNE DE BELKAMEN

par Stérie Constantinesco

À la suite des atrocités turques et surtout après la destruction des communes de Gramoste, Niculitza, Linotope, Valeani etc., les habitants de ces communes se réfugièrent à Plecatzi, dans le département de Ianina, avec tout ce qu'ils ont pu sauver de leurs biens et furent forcés d'adopter le régime féodal. Ils formèrent des groupes de dix familles sous la protection d'un bey. En 1843 et 1844 ils émigrèrent dans la région où se trouve aujourd'hui la commune de Belkamen, qui fut nommée à la suite d'une décision du gouvernement grec, daté de septembre 1928, Drospighi, ce qui signifie source fraîche, région qui fut achetée par Comaciulli et Stilu, les chefs d'une tribu d'émigrants.

La commune de Belkamen fut fondée en 1845. À partir de cette date le nombre des familles roumaines et albanaises augmente chaque année et on observe l'influence réciproque dans leurs coûtumes et leur langue.

La commune est située entre les collines de Rachip et Cămin, traversées par deux vallées et des ruisseaux, dans une région pittoresque. Tout près de Belkamen se trouve la plaine d'Ostrova et le lac Sari-Ghiol, de même on peut apercevoir les cimes neigeuses de l'Olympe.

À une distance de trois heures vers le Sud se dresse le mont Viciu, haut de 2.000 m. où se trouve la source d'un petit ruisseau qui marque la limite entre Belkamen et le petit village Elova, jadis une petite ville florissante, détruite depuis par les Turcs.

La commune de Belkamen a 1100 habitants roumains et albanais et 250 maisons solides, propres et joliment meublées.

L'occupation principale des habitants fut d'abord l'élévage du bétail et le charroi; puis, après que les forêts furent abattues on pratiqua l'agriculture sur une plus grande échelle. Les ateliers où on confectionnait les costumes nationaux déchurent à cause de l'abandon du costume national. Le costume national féminin se conserve jusqu'à nos jours, celui des hommes n'est porté qu'à l'occasion des noces. À l'origine, l'agriculture et la culture des arbres fruitiers et des legumes ainsi que les industries domestiques prospérèrent, les femmes ayant soin de tous ces moyens d'existence. Les Roumains ont continué à s'occuper de l'agriculture et de l'élevage toutefois dans une mesure plus restreinte. Quant à ceux qui ont

immigré en Roumanie ils sont devenus charpentiers, entrepreneurs et négociantes de même que ceux émigrés en Amérique.

Comme institutions de culture nous avons l'école nationale, l'école grecqu, et l'église de la Sainte Trinité.

Au début l'église et l'école fonctionnèrent dans le même local jusqu'à ce que les Turcs ont permis la construction d'un presbytère, qui en 1884 a été transformé en église. Le local grandiose, dans lequel est installée l'école grecque, a été construit en 1924 du revenu de l'exploitation des forêts des Aroumains et des Albanais sans que ceux-ci aient été dédommagés.

À partir de 1880 l'immigration des Roumains de Belkamen en Roumanie commence plus sensiblement. L'un d'eux, Démètre Neculceano, de retour dans sa patrie, obtient en 1890, de la part de feu l'inspecteur général scolaire, Apostol Margarit, la nommination de deux instituteurs, Grégoire Talle et D. Pelicaditesco. Et voilà comment fut fondée une école roumaine à Belkamen. L'école a été bâtie en 1904 avec les fonds accordés par l'État roumain.

Les croyances, les superstitions et les usages des habitants de Belkamen, en grande partie communs à ceux des autres Aroumains de Grèce et d'Albanie, sont intéressants et seront l'objet d'études ultérieures.

LE VILLAGE DE LIVEZI

par Timniu Taşcu

Sur un plateau du Mont Paico, à N-E de Ienidje-Vardar, en Méglenie, se trouve le village aroumain Livezi, ayant une population de 500 familles. Il fut fondé en 1815 par un groupe d'Aroumains réfugiés de la contrée de Gramostea à la suite des persécutions d'Ali-Pacha. L'occupation principale des habitants est l'élévage des troupeaux et l'industrie domestique.

Les plus importantes fêtes de l'été sont la St. Pierre et l'Assomption, quand on célèbre aussi les noces de l'année. Dans l'église du village l'office roumain y alterne avec l'office grec. L'école ne fonctionne régulièrement qu'en été à cause de la dépopulisation du village en hiver.

NOTES:

Dr. P. Gidrov: Problema na Makedonija, Sofia 1930, 8 pag. 64.

Le Dr. P. Gidrov, fort connu par ses études sociologiques, vient de publier dans une petite brochure le descours prononcé à la société des étudiants bulgaro-macedoniens.

Le Dr. P. Gidrov, chef socialiste, élu plusieurs fois député de la Sobranie, juge convenable de se mêler de nos qestions d'État, surtout du régime des propriétés agraires de la Nouvelle-Dobroudja, qu'il traite, bien entendu, comme quelqu'un qui ne connait point la question, étant guidé par d'autrés préoccupations.

GRAIUL ROMÂNESC (La favella rumena)
RIVISTA MENSILE DELLA SOCIETA „GRAIUL ROMÂNESC"
Anno V. No. 3. Marzo 1931

STUDI

IL COMMUNE BELCAMEN

di Sterie Constantinescu

Dopo le atrocità dei Turchi e principalemente dopo la distruzione dei comuni Gramoste, Niculitza, Linotope, Valeani, ecc., gli abitanti dei sudetti comuni si rifuggiarono a Plecatzi (Ianina), con quello che riuscirono a salvare del loro avere. Qui furono obbligati a sottoporsi al regime feodale, unendosi dieci famiglie sotto la protezione di un « bey ». Nel 1843 e 1844 imigrarono di quì nella regione, dove oggi si trova il commune Belcamen, in seguito alla disposizione di Settembre 1928 del goberno grecco detto Dospighi, territorio comperato da Comaciulli e Stilu, capi di una tribù di imigranti.

Nel 1845 fù posta la pietra fondamentale del commune Belcamen. Da questa data il numero delle famiglie rumene ed albane cresce, trasmettendosi dagli uni agl'altri i costumi e la lingua.

Il commune è situato in una posizione pittoresca, fra colli e valli ravvivate da ruscelli che scendono dalla montagna. La campagna Ostrova ed il lago Sari-Ghiol si distendono intorno al commune. Lontano si vedono le cime nevose del Olimpo.

A tre ore verso Sud c'è il monte Viciu, alto 2.000 m., da dove scende un ruscello che serve da confine fra Belcamen e Elova, una volta citadella fiorente, oggi distrutta dai Turchi.

Il commune Belcamen ha 1100 abitanti, Rumeni ed Albanesi, 250 case, solidamente costruite, pulite e ben amobigliate. In principio l'occupazione principale era l'alevamento del bestiame e la carrozeria. L'industria dei costumi nazionali va perdendosi. Solo i costumi femminili si conservano. Anche l'apicoltura e la cultura delle piante fruttifere e della verdura, l'industria casalinga era fiorente. Queste erano tutte occupazioni delle donne. I Rumeni hanno continuato ad occuparsi dell'agricoltura e del alevamento del bestiame. Quelli ritornati in Romania diventarono falegnami, impresari e negozianti, come quelli emigrati in America.

Le istituzioni di coltura sono: la scuola nazionale, la scuola grecca e la chiesa Santa Trinità.

In principio la chiesa e la scuola funzionavano nel medesimo locale, fino quando i Turchi hanno permesso la costruzione d'una casa da chierico, che nel 1884 fù trasformata in chiesa. Il grande locale della scuola grecca fù costruito nel 1924 colla rendita dell'explorazione delle foreste arumene ed albane.

Nel 1880 incomincia l'imigrazione dei Rumeni di Belcamen in Romania. Uno di essi, Demetru Neculceanu, ritornato a casa, ottiene d' Apostol Mărgărit, deccdato ispettore di scuole, la nominazione di due insegnanti, Grigore Talle e D. Pelicaditescu.

Così fù aperta la scuola rumena di Belcamen, che fù costruita nel 1904 coi denari dello stato rumeno.

Interessantissime le superstizioni, la fede ed i costumi degli abitanti di Belcamen, in gran parte comuni a quelle degli altri Arumeni della Grecia e dell'Albania.

Per queste daremo uno studio aparte.

IL COMUNE LIVEZI

di Timniu Taşcu

Nella regione della Meglenia su un altipiano del monte Paico, a N-E di Ienidje-Vardar, è situato il comune rumeno di Livezi con una popolazione di 500 famiglie. Esso fu fondato nel 1815 da un gruppo di Macedo-rumeni, rifugiati della regione di Gramoste in seguito alle persecuzioni di Ali-Paşa. L'occupazione principale di questa popolazione è l'elevazione delle pecore e l'industria domestica. Le principali feste d'estate sono San Pietro e Santa Maria Vergine, quando si celebrano anche le nozze dell'anno. Nella chiesa del villaggio si celebra la messa alternativamente in greco ed in rumeno. Il villaggio spopolato d'inverno, la scuola funziona solo d'estate.

APPUNTI :

Dott. P. Gidrov. Problemat na Makedonija, Sofia 1930, 8 pag. 64. Il sig. P. Gidrov, conosciuto per i suoi scritti sociologici, pubblica adesso un suo discorso tenuto alla società degli studenti bulgari di Macedonia. Capo socialista, eletto più volte dipotato nella Sobrania, trova giusto di occuparsi di questioni di stato e del regime della proprietà agraria della Nuova Dobrogea, questione discussa ben'inteso colla competenza di un uomo che non conosce la questione e con altre preoccupazioni.

GRAIUL ROMÂNESC (Das rumänische Wort)

MONATSSCHRIFT DES KULTURVEREINS „GRAIUL ROMÂNESC"

V. Jahrgang, Nr. 3. März 1931

AUFSÄTZE

DIE GEMEINDE BELKAMEN

von Sterie Constantinescu

Nach der Zerstörung der Gemeinden: Gramoste, Niculitza, Linotope, Valeani u. s. w., waren die Bewohner dieser Ortschaften vor der Grausamkeit der Türken mit dem, was sie von ihrem Hab und Gut hatten retten können, nach Plecatzi, Bezirk Ianina, geflüchtet, wo sie sich genötigt sahen, sich dem Feudalregim zu unterwerfen und sich je zehn Familien in den Schutz eines Bey begaben.

In den Jahren 1843 un 1844 siedelten sie sich in der Gegend an, in der heute das Dorf Belkamen liegt — durch eine im September 1928 getroffene Verfügung der griechischen Regierung wurde es Drospighi (kühle Quelle) umgetauft —, welche von Comaciulli und Stilu, den Führern einer Auswanderer Gruppe käuflich erworben worden war.

1845 wird in Belkamen der erste Grundstein gelegt und von da an wächst die Zahl der rumänischen und albanischen Familien in jedem Jahr.

Die zwischen den Hügelketten Rachip und Cămin gelegene Gemeinde hat eine sehr malerische Lage, da zwei von frischen Quellen bewässerte Täler diese Hügelketten durchschneiden. Der See Sari-Ghiol und die Steppe von Ostrova dehnen sich

vor dem Dorfe aus und in der Ferne sieht man den mit Schnee bedeckten Gipfel des Olymp. Drei Stunden weit nach Süden zu befindet sich der 2.000 m. hohe Berg Viciu, aus dem ein Flüsschen entspringt, das die Grenze zwischen Belkamen und dem Dörf chen Elova, einem einstmals blühenden, heute aber von den Türken zerstörten Städtchen, bildet.

Die 1100 Bewohner der Gemeinde Belkamen sind Rumänen und Albanier, ihre 250 Häuser sind solide gebaut, rein und schön möbliert.

Anfangs waren Viehzucht und Fuhrmannswesen die Hauptbeschäftigungen der Bewohner; erst nachdem die Wälder abgeforstet wurden, wurde der Ackerbau intensiver betrieben.

Die Frauen haben die Nationaltracht bis heute bewahrt während die Männer sie nur zu den Hochzeiten tragen. Zu Anfang blühten neben dem Ackerbau auch die Gemüsezucht, der Obstbau und die Hausindustrie, die hauptsächlich in den Händen der Frauen lagen. Die Rumänen haben fortgefahren, sich, wenn auch in kleinerem Masse, mit Ackerbau und Viehzucht zu beschäftigen, während die nach Rumänien sowie nach Amerika Ausgewanderten Zimmerleute, Bauunternehmer und Kaufleute geworden sind.

Als Kulturstätten sind die rumänische und die griechische Schule und die Kirche Sf. Treime (Heilige Dreieinigkeit) zu nennen.

Anfangs funktionierten Kirche und Schule in demselben Lokal, bis die Türken den Bau eines « Priesterhauses » erlaubten, welches 1884 in eine Kirche umgewandelt wurde. Das grossartige Gebäude der griechischen Schule ist 1924 aus den Erträgen den Rumänen und Albaniern gehöriger Wälder erbaut worden, ohne dass die Eigentümer eine Abfindung dafür erhalten hätten.

Um das Jahr 1880 fängt die Auswanderung der Rumänen von Belkamen nach Rumänien an.

Einer von ihnen, Demetru Neculceanu, der nach Hause zurückkehrte, konnte, unterstützt von dem verstorbenen Schulinspektor Apostol Mărăgărit, im Jahre 1890 die Ernennung von zwei Volksschullehrern, Grigore Talle und D. Pelicaditescu durchsetzen. So wurde die rumänische Schule in Belkamen gegründet, deren Gebäude erst 1904 mit den vom rumänischen Staat gewährten Geldern errichtet wurde. Interessant sind die Sitten, Gewohnheiten und Gebräuche der Bewohner von Belkamen, da sie viel gemeinsames mit denen der anderen Arumänen in Griechenland und Albanien haben. Sie werden darum den Gegenstand eines besonderen Artikels bilden.

DIE GEMEINDE LIVEZI

von Timniu Taşcu

Die arumänische Gemeinde Livezi, die eine Bevölkerung von mehr als 500 Familien umfasst, liegt in der Gegend von Megleni auf eine Niederung des Berges Paico, im Nordosten von Ienidje-Vardar. Sie ist um das Jahr 1815 von einer vor den Verfolgungen des Ali Pascha aus der Gegend von Gramostea geflüchteten Gruppe von Arumänen gegründet worden. In ihrer Hauptbeschäftigung sind sie Hirten, daneben blüht die Hausindustrie.

Die wichtigsten Feiertage im Laufe des Sommers sind Sf. Petru und Sf. Maria, wann auch die jährlichen Hochzeiten stattfinden.

In der Dorfkirche wird der Gottesdienst abwechselnd in der griechischen und in der rumänischen Sprache abgehalten. Da ein Teil der Bevölkerung das Dorf im Winter verlässt, wird im Sommer Schule gehalten.

BEMERKUNGEN:

Dr. P. Gidrov: Problemat na Makedonija. Sofia 1930. 8, 64. Seiten. Herr P. Gidrov, der durch seine soziologischen Schriften bekannt ist, hat seine in der bulgaro-mazedonischen Studentenverbindung gehaltene Rede als Broschüre veröffentlicht. Als Führer der Sozialdemokraten mehrmals in die Sobranje gewählt, hält er es jetzt für nötig sich auch in Staatsangelegenheiten einzumischen. Unter anderen beschäftigt er sich auch mit der Agrarfrage der Neu-Dobrudja, welche er selbstverständlich ohne jede Kenntnis des Sachbestandes und mit sichtlichen Hintergedanken behandelt.

GRAIUL ROMÂNESC (The Roumanian Speech)
MONTHLY REVIEW OF THE CULTURAL SOCIETY „GRAIUL ROMÂNESC"
Vol. V, Nr. 3. March 1931.

STUDIES

THE VILLAGE OF BELCAMEN

by Steric Constantinescu

Owing to the atrocities of the Turks, and chiefly to the destruction of the villages: Gramoste, Niculitza, Linotope, Valcani, etc., the inhabitants of these places have taken refuge to Plecatzi, the district of Ianina, with whatever they were able to save of their property and here they have been compelled to adopt the feudal regime, every ten families placing themselves under the protection of a bey. In 1843 and 1844, they emigrated from this place to a region where ist to day the village of Belcamen, owing to a dispozition of the Greeck Governnment from September 1928 called Drospighi, which was bought by the chiefs of an emigrant tribe: Comaciulli and Stilu.

The first fondation stone of the village Belcamen was put in 1845, from which date the number of the Rumanian and Albanian families increased every year, mutually influencing their customs and languages.

The position of the village is very picturesque, being placed between the hills of Rachip and Camin, divided by two valleys, watered by small brooks that spring from the hills. The Ostrova plain and the Sari-Ghiol take are in front of the village; one can also perceive the snowy peaks of Olimp.

At a three hour's distance towards the South rises up the Viciu mountains, 2.000 metres in height; from this a small river takes its source, forming the boundaries between Belcamen and Elova hamlet, a flourishing borough in olden times, but destroyed by the Turks.

The village of Belcamen has 1100 inhabitants, Rumanians and Albaneze, with 250 houses, well built, clean and nicely furnished.

The chief occupation of the villagers was, in the beginning, cattle-breeding and the conveying of goods; but the forests being cut down they began agriculture

more extensively. Tayloring, for the confection of national costumes, has begun to go down as a business because national dresses are no longer worn so much. Only the ladies national costumes still last to our days, the male ones being put on only on marriage-ceremonies. In the beginning agriculture was flourishing as well as fruit growing, gardening and the home-industry, the women taking care of all these means of livelihood.

The Rumanians have begun though to occupy themselves less with agriculture and cattle-breeding; those who have left for Rumania have become carpenters, merchants, like those who went to America.

Among the cultural institutions there is a national school, a Greek school and St. Trinity Church.

In the beginning the school and church were in the same building, until the Turks have given the permision to build a parish room, which was transformed into a church in 1884.

The stately building in which is the Greek school, was built in 1924, by cutting the forests of the Rumanians and Albanians, without compensating them.

From 1880 begins the emigration of the Romanians from Belcamen to Rumania. One of them, Demetru Neculceanu, going back home, obtains in 1890 from Apostol Mărgărit, tho late general school inspector, the appointment of two teachers: Grigore Talle and D. Pelicaditescu, and thus was opened the Rumanian school in Belcamen. The school was built in 1904 with funds given by the Rumanian Government.

Very interresting are the beliefs, supersitions and the customs of the inhabitants from Belcamen, in a great measure common with the rest of the Rumanians from Greece and Albania, which will form the subject of some special studies.

THE VILLAGE LIVEZI

by Timniu Taşcu

In the region of Meglenia, on a plateau on the mountain Paico, N.-E. of Ienidje-Vardar, is situated the Rumanian village Livezi, with a population of over five hundred families.

This village has been founded in 1815 by a group of Rumanians, refugees from Gramoste on account of Ali Pasha's persecutions. Their chief occupation is sheep-farming and domestic indûstry. The principal summer holidays are: St. Peter and St. Mary, when their marriages take place. In the village church the service is read alternatively in Greek and Rumanian. Because the villagers go away during the winter, the school is in function mostly in summer.

NOTES:

Dr. P. Gidrov, *Problemat na Makedonija*. Sofia, 1930; 8, p. 64. Mr. P. Gidrov, known for his sociological writings, publishes his speech held at the Society of the Macedo-Bulgarian students. His lordship, being a socialist leader, chosen deputy in Sobrania several times, thinks it proper to meddle in State affairs and amongst other things he occupies himself with the regime of agrarian property in New Dobrogea, which, of course, he treats with the competence of a man altogether ignorant of the question and guided by other preoccupations.